

Nabo Gutta

av Tom Griffin

Trøndelag Teater 91/92
TEATRET

NABOGUTTA

«The Boys next Door»

av Tom Griffin

Oversatt av Liv Schøyen

Regi	Trond Birkedal
Scenografi og kostymer	Per Kristian Solbakken
Lysdesign	Morten Reinan
Sminke og parykker	Ingeborg Hopshaug
Regiassistent	Torstein Andersen

De som er med:

Arnold	Trond Peter Stamsø Munch
Lucien	John Yngvar Fearnley
Norman	Jakob Margido Esp
Barry	Per Schaanning
Jack	Hans Jacob Sand
Sheila	Ragnhild Sølvberg
Mr. Klemper	Svein Wickstrøm
Mrs. Fremus	Karen Randers-Pehrson
Mr. Heck/mr. Corbin/senator Clarke	Arne O. Reitan
Mrs. Warren/Clara	Helga Wendelborg
Stemme på bånd	Nils Johnson

Inspisient	Bjørn Olufsen
Sufflør	Ells-Beth Lyse
Rekvisitør	Elisabet K. Østergren
Lyd	Jan-Emil Indergaard
Plakat/programforside	Per Kristian Solbakken
Foto fra prøvene	Roar Øhlander

Program	May Selmer
Ansvarlig utgiver	Helle Ottesen

Kulisser og kostymer er produsert i teatrets egne verksteder.
Fotografering og lydopptak under forestilling er ikke tillatt.

Teatret takker Edgar Pedersen og beboerne på Tyberg
Ungdomspensjonat, Harald Reppesgaard, Villa 5, «V.K.O.» og
Hølbakken Bofellesskap for assistanse under prøvetiden.

PREMIERE 7. MARS 1992

Rettigheter: Folmer Hansen Teaterforlag

Kjære publikum!

For to år siden, i New York, møtte jeg en av skuespillerne som var med i uroppførelsen av «Nabogutta», eller «The Boys next Door», som det heter på originalspråket. Hun sa at de som var med i oppsetningen hadde vært engstelige for at folk skulle reagere negativt på at man fremstilte psykisk utviklingshemmede på scenen. Og kanskje særlig i situasjoner som var komiske eller lattervekkende, slik at folk lo av dem. Til sin glede oppdaget de at frykten hadde vært grunnløs. De opplevde riktignok at publikum lo, men hjertelig og gjenkjennende. De kjente seg selv igjen i rollefigurenes handlinger og reaksjoner.

Dramatikeren Tom Griffin har mye på hjertet når han forteller oss historien om Arnold, Lucien, Barry og Norman, – deres anstrengelser for å takle hverdagen, deres sorger og gleder. Han vil fortelle om hvor viktig det er for et menneske å få utnytte sine evner og ressurser. Vi kan alle ha et rikt liv, dersom vi kan få leve det ut maksimalt innenfor våre egne rammer. Tom Griffin har noe å si oss om livskvalitet, om medmenneskelighet, nærhet og varme.

Helle Ottesen

Helle Ottesen
Teatersjef

«Historien om de funksjonshemmede er vel historien om en sammenhengende diskriminering.»

Jo Benkow

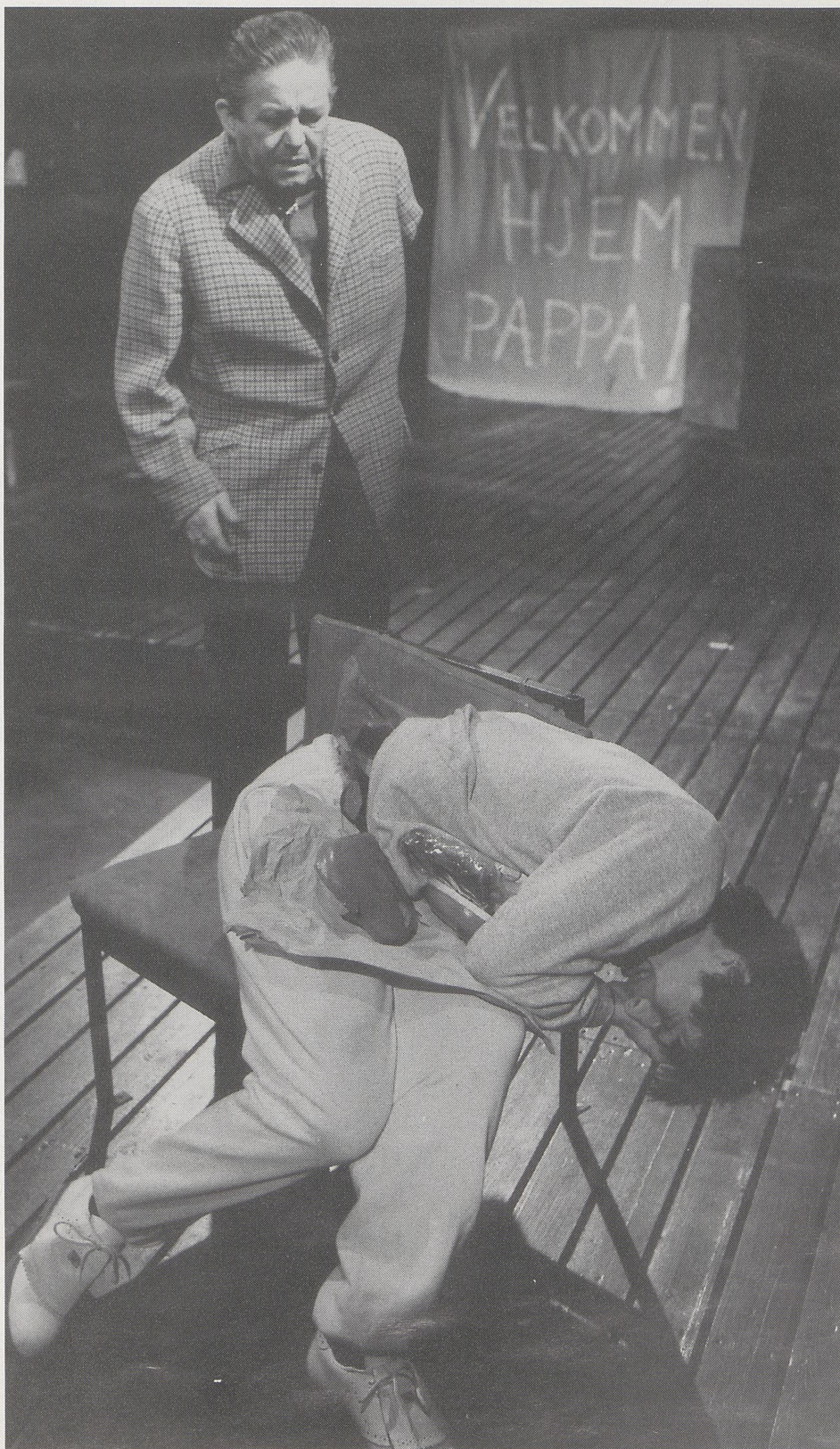
DERFOR REFORM

Med jevne mellomrom hadde det på 70-tallet fremkommet sterk kritikk mot forholdene innen Helsevernet for psykisk utviklingshemmede. Ikke bare pårørende og ansatte slo alarm, institusjonsbeboerne hevet også sine røster for å få bedret levekårene. I begynnelsen av 1980 toppet det seg, med skandaløse oppslag i aviser og andre massemedia. Det kom frem påstander og avsløringer om overgrep og uverdige forhold ved landets HVPU-institusjoner, etterfulgt av en offentlig debatt.

Sosialdepartementet ble nødt til å foreta seg noe. De nedsatte et faglig utvalg – Lossiusutvalget – som ved selvsyn på de forskjellige institusjonene skulle innhente opplysninger, gi vurderinger og fremme nødvendige tiltak for forbedring innen HVPU. I 1982 tok de fatt på kartleggingen av levekår for psykisk utviklingshemmede. Den forelå i 1985:

Utvalgets befaringer ga et forstemmende inntrykk av hvordan psykisk utviklingshemmede i institusjonene bodde og levde. Det gjelder både bygningsmessige forhold, inventar og utstyr og lamende passivitet vi så i den «fritid» de tilbragte i boligene...

Noen steder var det innkjøpt utsmykninger som virket ganske malplassert i de omgivelsene de var havnet. Utvalget ser dette som et uttrykk for det nytteløse i å investere ytterligere i det eksisterende system

Ien mindre institusjon for 17 voksne kvinner bodde det f.eks. tre stykker på et lite rom der det ikke var plass til et garderobeskap...

En avdeling for fire svære unge gutter var så trang at spisekjøkkenet snaut ga bordplass til guttene og personalet – det var nødt til å bli knuffing ved det trange spisebordet...

Mangelen på muligheter for et privatliv var de aller fleste steder åpenbar. Fremdeles så vi rekker av toalettskåler i båser uten dør. I samme rom var det håndvasker på rad, en plassering som ikke tillot ugenert vask og stell. Bare de som bor på enkeltrom skulle ha mulighet for en privat sfære... (men) rommene var så lite attraktive

at det er forståelig at ingen søker tilflukt dit...

Livet i fellesrommene var også særdeles forskjellig fra livet i et vanlig hjem. Beboerne satt, vandret, lagde lyder, men samspill fantes ikke. Personalet tok ikke kontakt, det satt ofte der ferdig til å gripe inn hvis det ble uro...

Bortsett fra tørrmaten tilberedes måltidene vanligvis på et felleskjøkken. Middagsmat blir for beboerne noe som ligger på tallerkenen. Det blir ikke mulig å lære dem i praksis om innkjøp av råvarer og tilbereding av mat. Ved store institusjoner foregår det ofte fellesinnkjøp av klær. Personalet får liten mulighet til å bistå beboerne i å bruke vanlige forretninger og egne penger, og til å

treffe egne valg...

Generelt blir livssituasjonen så gavgvikende, mulighetene for å mestre dagliglivsfunksjoner og vanlige sosiale funksjoner så små, at det over tid svekker beboernes evne til å mestre en mer selvstendig livsform...

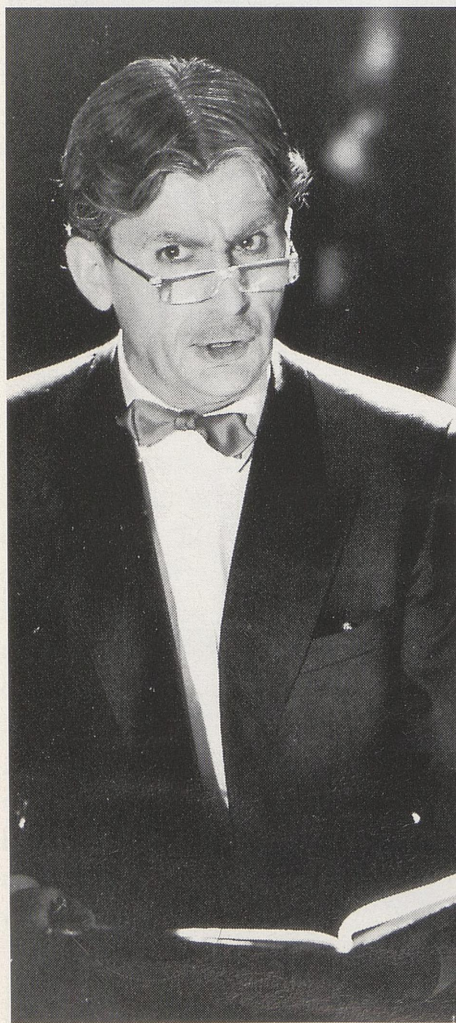
Utvalget erfarte gjennom sin reisevirksomhet både planmessig arbeid og stor innsats, men hovedopplevelsen var planløshet, resignasjon og uverdigg behandling. I flere tilfeller levde beboerne under direkte skadelige og nedverdiggende forhold. Låste dører var ingen sjeldenhet. Om man fant innelåsing nødvendig av hensyn til en eller to beboere, ble utgangsdøren låst for alle...

De beboerne som kunne ta seg ut av institusjonen om ettermiddagen eller om kvelden, kunne bare i beskjeden grad delta i lokalsamfunnets tilbud, og inne på institusjonen var tilbudene mer enn magre...

Beboere som var avhengig av ledsagere, heriblant rullestolbrukere, ble hentet ut av institusjonens kinosal midt under forestillingen, fordi de måtte være i seng før nattevakten overtok ansvaret for avdelingen. Dette var spesielt kritikkverdige fordi filmfremvisning var det viktigste og nærmest det eneste fritidstilbud disse beboerne fikk i institusjonen...

Det var riktignok noen positive konklusjoner i rapporten, men de negative beskrivelsene utgjorde et langt større materiale.

TEORI OG PRAKSIS

Tyberg Ungdomspensjonat i Trondheim er en mindre institusjon som ligger opp til ti psykisk utviklingshemmede – i alle aldre. Edgar Pedersen bestyrte bokkollektivet frem til 1. mars i år. Nå er det kroken på døra for beboerne, de skal flytte i egne leiligheter. Og bekymring å spore hos styreren, som har 25 års erfaring fra miljøarbeid:

Selve reformen i seg selv er sikkert vel og bra. Den sier at den skal gi de psykisk utviklingshemmede «økt livskvalitet», men ikke at jeg vet hva det betyr!

Før har vi prøvd etter beste evne å flytte folk i takt med deres egen utvikling. Det var brukerne og vi som avgjorde om de var tilstrekkelig sosialt tilpasset til å flytte i egen bolig. Det lå en trygghet i det at hvis gresset ikke var så grønt på den andre siden, hadde de alltid retur-billett i lomma. Vi har nå fått en reform tredd ned over hodet på oss som bestemmer over oss. Det som skjer i dag er akkurat det samme som om Tyberg skulle ha brent ned

til grunnen, det finnes ikke lenger en servicestasjon når denne basen forsvinner. Nå skal de lære seg å bruke det integrerte samfunnet, sjakkklubber og danseklubber og sånt. Men problemet er ensomheten. Det er ikke lett å få venner. Den eneste kontakten de har er kanskje hjemmehjelpen. Og det er greit med matombringeren som etterlater seg maten på trappa, men har de noen å dele måltidet med? Du er mindre ensom bak et skjerm-brett på Regionsykehuset. Da hører du ihvertfall at det går noen og tripper rundt deg, noen som skifter vannglasset ditt, noen som spør hvordan du har det. Dette går på nærhet, tilstedeværelse. Nå skal de

lære seg å være helt for seg selv. I perioder hvor jeg har bodd alene, gikk jeg rundt meg selv, klarte ikke å få noen ro. For er du vant til å ha mennesker omkring deg, – og det er disse brukerne, – fikser du ikke å være alene. Jeg fiksa det ihvertfall ikke. Da kan man bare tenke seg hvordan de har det!

Savnet ser du hver dag hvis du går deg en tur i byen. Hvor samles de? Jo, rundt Lavprisbygget, for der er det masse folk. Men de er like ensomme. Står der bare rett opp og ned, og går hjem til en enda større ensomhet. Jeg er redd for den biten her. Det er greit for de som har en jobb, smører matpakka, låser døra si og går om morgenen – til et dagtilbud hvor de får rundt 400 – 500 kr. måneden. Før i verden var det plass til en som vasket kopper på et kjøkken. I dag investerer vi heller i en oppvaskmaskin til 10.000 kr. Mennesket forsvinner - maskinene overtar. Det er slutt på den tiden da de fikk et integrert jobbetilbud. Og vi kan bare glemme å få de psykisk utviklingshemmede ut i næringslivet. Samfunnet utvikler seg for raskt, vi «normale» klarer ikke å henge med. Hva med de som stiller bakerst i køen da?

Det er full enighet om at de store institusjonene blir for uperson-

HVPU-REFORMEN ETT ÅR ETTER

**- VI HAR FÅTT
ET BEDRE LIV**

lige, bare se på forelesningssaler hvor du forsvinner som menneske. Jeg tror på små enheter, og forskjellige typer bomuligheter. Det vil nok tvinge seg frem litt etter hvert. I utgangspunktet var det tenkt at brukerne skulle flyttes til en 40 m² stor leilighet med flislagt toalett og bad. Det er vel og bra det, men det øker bare det fysiske boarealet rundt dem. Jeg mener det er tatt alt for lite hensyn til den sosiale delen. Å være psykisk utviklingshemmed er ikke det samme som å bli operert for blindtarm og bli bra etter en uke!

På Tyberg har vi hatt et totalt ansvar for hver enkelt bruker, som også har hatt sitt ansvar. Når de flytter til disse 40 m² må de stå på egne ben, som vanlige borgere i Trondheim kommune. De skal kjøpe tjenester, som deg og meg. Men disse er bestandig avhengige av å ha et tale-rør, noen som snakker deres sak. Nå skal det opprettes en «personalse» som skal ligge langt unna, og bli brukt som redskap for ett eller annet. Jeg mener det må opprettes en slags «primærkontakt» og et kontaktnett som kan koordinere dette med bl.a. arbeid og fritid. I disse tider burde det ikke være vanskelig å få sysselsatt mange fine mennesker som kunne ha gjort en flott innsats blant funksjonshemmede. Vi har bruk for medmennesker med en medfødt sosial legning, ikke nødvendigvis eksperter. Det er vanskelig å sitte på skolebenken og få et

HVPU-REFORMEN ETT ÅR

ENSOM OG TRIST I EGEN LEILIGHET

eksamensbevis som sier at du er flink til å jobbe med mennesker!

Man skulle jo på død og liv gjennomføre denne reformen. Den har mange fine sider, og det er klart at jeg har tro på den. Men den kom like brått på brukerne som på det hjelpeapparatet som skulle ta imot dem. Disse brukerne trenger lang tid på å omstille seg. Og det handler om penger og ressurser. Vi er jo ikke istand til å ta vare på noen som helst i samfunnet i dag, og igjen står disse sist i køen. Vi har voksenopplæring og masse annet som de har krav på, men midlene som blir stilt til rådighet er alt for små! Det er mulig at alt jeg har sagt virker negativt. Det er bare så enkelt å sette fine ord på papiret og forholde seg til norsk lov. Stortinget har bestemt, og da er det opp til kommunene å forvalte det de blir satt til. Men i praksis er ikke kommunene rustet til å holde seg til det som blir besluttet i Oslo.

Og jeg? Jo, jeg kan tenke meg å være en liten kverulant. Ikke illojal mot min egen organisasjon, men tolk mellom bruker og hjelpeapparat. En idémaker og konfliktløser. En skipper Worse på en skute for å styre unna alle skjærene som kommer i veien. Edgar har alltid kommet trygt i havn. Det er viktig å ha nok livbåter og å hjelpe passasjerene. Jeg skal være den siste som går fra borde!

Sier Edgar Pedersen.

HVPU-REFORMEN ETT ÅR ETTER

**«KOMMUNENE
ER FLINKE»**

Faksimile av Dagbladets sak i går onsdag 11. desember om Jan Larsen som tvangsflyttes hjem etter 50 år på Hallset Senter i Klæbu.

HVPU – OG REFORM

En stor gruppe mennesker i vårt Esamfunn som inntil våre dager har vært en usynlig minoritet, har etterhvert kommet til syne. Vi snakker selvfølgelig om psykisk utviklingshemmede. Det er ikke så forferdelig lenge siden det eneste rette var å plassere disse menneskene bokstavelig talt utenfor samfunnet. Både fagfolk og politikere mente at det beste både for samfunnet og for utviklingshemmede var spesielle institusjoner. Godt for de utviklingshemmede var det at de slapp å møte samfunnet (som altså er oss andre), våre krav til effektivitet, våre skjeve blikk og negative reaksjoner på dem som både ser annerledes ut — og som kan finne på å oppføre seg annerledes. Den ideelle målsetting var at institusjonene skulle være et godt sted å bo, samtidig som utviklingshemmede kunne få den behandling de hadde behov for. I tillegg til dette så man det også som naturlig at

skolegang, arbeid og fritidsaktiviteter ble ordnet i institusjonenes regi. At institusjonene i tillegg til å dekke alle disse behov også lå svært avsides til («landlig»), forsterket usynliggjøringen av dem som bodde der. For oss andre var det godt at vi slapp å omgås mennesker som ikke kunne oppføre seg slik de burde og som vi ikke helt visste hvordan vi skulle forholde oss til. Det syntes klart at disse menneskene burde ha en særlig omsorg, og at denne omsorgen måtte ytes på steder som ikke var beregnet for oss andre.

I de senere år har det imidlertid skjedd mye som har bidratt til å rette oppmerksomheten mot disse «usedvanlige menneskene» og deres spesielle situasjon. Vi har vært gjennom en periode med sterk kritikk av livet i institusjonene. Noen stikkord: overgrep, dårlig rettssikkerhet, mangel på privatliv, uverdige levekår, passivitet. I løpet av 80-årene opplevde vi utallige ganger at både på-

rørende og ansatte i institusjonene slo alarm. Blant annet som følge av denne kritikken fikk et offentlig utvalg nedsatt av Sosialdepartementet i oppgave å vurdere helsevesenet for psykisk utviklingshemmede. De skrev blant annet:

«Skal utvalget kort summere opp sine inntrykk av psykisk utviklingshemmedes bolig, må vi erkjenne det var en stor påkjønning. Vi opplevde våre reiser som vandringer i en verden for seg, i et samfunn på siden av dagens Norge, et samfunn som bød sine innbyggere levekår som ikke er en kulturnasjon verdig.»

Denne rapporten ble den direkte foranledningen til den omorganiseringen av tiltak og tjenester for psykisk utviklingshemmede som vi kjenner under navnet «HVPU-reformen». Kjernen i denne reformen er at utviklingshemmede skal kunne leve et liv så likt oss andre som mulig. Det betyr ikke at de skal

klare seg uten hjelp. Derimot betyr det at barnehager, skoler, arbeids-etat, helsevesen og andre etater skal tilpasse sine tjenester slik at den enkelte utviklingshemmede kan bruke dem.

Ett år er nå gått siden reformen trådte i kraft, og det er helt klart at det er mange skjær i sjøen. Ut fra oppslag i aviser og radio/TV, synes det som reformen har skapt flere problemer enn den har løst. Mange kommuner har ikke råd til å gjennomføre de planene de har lagt, med negative følger både for utdanning, sysselsetting og fritidsaktiviteter. Vi hører om mange som må flytte fra sine venner, voksne utviklingshemmede får likevel ikke flytte fra foreldrene for å skape sitt eget hjem, akutt-behandling hos tannlege har ventetid på flere måneder. Selvfølgelig er det nødvendig å se kritisk på hva som skjer, men en slik reform i seg selv er ikke noen tryllestav. Dette er en omfattende reform, som gjelder ca. 430 personer bare i

Trondheim kommune. Kommunene skal ikke bare yte tilbud og tjenester spesielt tilpasset den enkelte, og integrere dette i kommunenes øvrige arbeid. Siden mange utviklingshemmede har store behov for hjelp i de fleste delene av sin hverdag, kreves det også et godt samarbeid mellom de ulike etatene. Kommunene er gjennom denne reformen pålagt mange krevende oppgaver, og det er ikke realistisk å tro at et år er nok til å løse alle disse. Til tross for mye negativ kritikk, det er ennå alt for tidlig å felle noen endelig dom over reformen.

Det var imidlertid bare et mindretall psykisk utviklingshemmede som bodde i institusjoner. All diskusjon om det dårlige livet i institusjonene, har medført at den store gruppen utviklingshemmede som fremdeles bor hjemme hos foreldrene i stor grad har blitt glemt også denne gang. Frykten for at mange kommuner heller ikke i framtida vil prioritere denne gruppen synes å

være helt reell. Innsatsen har i stor grad vært konsentrert om nye boliger til dem som skal ut fra «de uverdige institusjonene». Når det gjelder voksne som bor hos foreldrene har få vært opptatt av deres behov for å ha et eget hjem. Når vi vet at mange kommuner har dårlig økonomi, skal det ikke stor fantasi til for å se faren for at «de hjemmeboende» - i hvert fall på kort sikt - vil oppleve få positive endringer som følge av reformen.

Skal man si noe om hva som synes å være mest kritisk i den videre normaliseringsprosessen, er det naturlig å trekke fram sosiale aspekter. Vi er gode til å organisere og administrere tiltak, og det er ikke noe å skjennes over. Erfaringer fra andre land viser helt klart at utviklingshemmede har vanskelig for å gli naturlig inn i de mer uformelle sidene av hverdagen. Det er åpenbart at vi heller ikke her er klare til å motta og omgås psykisk utviklingshemmede på en liketil måte. Som eksempel

kan nevnes kontakten med naboer eller folk man tilfeldig møter i ulike sosiale sammenhenger. Dette ble godt illustrert i et program nylig sendt i NRK-TV. Kultursjefen i en liten kommune med stor andel utviklingshemmede ble spurt om han ikke fryktet at reformen ville føre til mye ensomhet. Han svarte benektende på dette, noe han begrunnet i at det var så mange utviklingshemmede at den enkelte lett ville finne venner blant andre utviklingshemmede. Det er dessverre mye som taler for at hans antakelse er riktig, og at det ennå er et stykke igjen til vi andre ser det som naturlig å omgås psykisk utviklingshemmede.

Knut Johansen
Senter for Samfunnsforskning
Universitetet i Trondheim

Kjære publikum,

Jeg har i forbindelse med dette stykket fått forespørsel om å skrive litt om det å være psykisk utviklingshemmed. Jeg heter Bjørn Torgerhaug, født den 18.2.1949, 43 år. Jeg kom til Klæbu Pleiehjem i januar 1969. Da var jeg 20 år. Jeg kom dit på attføring for å skulle trenes opp i en arbeidssituasjon, som gikk på det med å bli stabil, tålmodig på en arbeidsplass.

På avdelingen hadde vi faste oppgaver som skulle utføres. Vi hadde hver vår uke hvor vi hadde ansvaret med å dekke bord, sette frem brød, pålegg, og ellers alt som skulle være på et frokostbord. Etter dette var det å rydde og vaske opp etter frokost, for vi skulle på jobb.

På jobben hadde vi enkle arbeidsoppgaver, som gikk på å brette

og lime konfektesker som var et halvfabrikat fra Nidar sjokoladefabrikk. Lønna var ikke den store. Men det var lagt opp slik at vi skulle tilpasse oss en vanlig arbeidssituasjon. Ellers hadde vi en del fritids tiltak hvor det ble arrangert dansekvelder med kjente orkestre, bl.a. "Gluntan" var der.

Jeg var på Klæbu Pleiehjem til 1971. Da ble jeg utskrevet og flyttet til Tyberg Ungdomspensjonat, som er en stasjonering, og en videreføring til vi skal integreres i samfunnet. Jeg begynte å jobbe i en vernet bedrift på Lade som heter «V.K.O.»-industrier, som betyr «Vi kan også». Der gikk det også på halvfabrikata. Dette var jo enkle arbeidsoppgaver som skulle utføres. Jeg var på «V.K.O.» et par år. Så fikk jeg meg jobb som kjøkkenhjelp på Singsaker

Studenterhjem i 1972. Jeg fikk da en spesialavtale på ca 2 år. Det var for at jeg skulle få bedre tid til å tilpasse meg en vanlig arbeidssituasjon. Vel, en del problemer ble det. Men etter en tid gikk det bedre. Min bedrift fikk støtte av Fylkesarbeidskontoret for å ha meg i jobb. Den støtteordningen pågikk en periode.

Så gikk jeg over på 1/2 lønn – 1/2 trygd, som jeg synes er en fin ordning. Når det gjelder de jeg skulle begynne å jobbe sammen med, tok det lang tid før vi klarte å tilpasse både min situasjon, og jeg klarte å tilpasse meg å jobbe sammen med en funksjonsfrisk. Det var vel vanskelig for en funksjonsfrisk å tilpasse seg en psykisk utviklingshemmed. Men jeg har klart å sette dem på plass og satt dem i respekt for det jeg er. Jeg tror nok at Singsaker Stu-

denterhjem er glad for å ha meg. Den 13. september blir det 20 år siden jeg begynte på «Hjemmet».

Det er en ting jeg har glemt. Det er min mor, Alvhild Torgerhaug, som er grunnmuren til det jeg er i dag. Hun kom til Klæbu Pleiehjem for å jobbe og følge opp min situasjon. Hun tok da verne/hjelpeleie. Så mamma har gjort en fin innsats.

Jeg vil også nevne Edgar Pedersen som er daglig leder ved Tyberg Ungdomspensjonat, som også har vært en foregangsperson under ettervernssituasjonen. Det har vært tøft og vanskelig, men det var vel en prosess jeg måtte igjennom. Ellers driver jeg og foreleser for skoler om det å være psykisk utviklingshemmed. Jeg håper at de som kommer etter oss vil ta lærdom av den erfaring vi

sitter igjen med. Det er vi som har vært med på å bryte vei til det det er i dag.

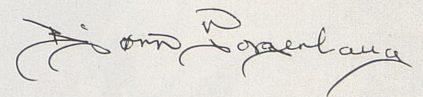
Da jeg bodde på Tyberg skulle jeg flytte ut på egen hånd og fikk hybel i Klæbuveien. Jeg bodde der et par år. Jeg fikk tildeling av en treningsleilighet. De fikk også tilskudd til dette formål. Jeg fikk da muligheten til å flytte inn i Søndre Risvolltun 6 h, og bodde på fremleie i 10 år. I 1984 tok jeg selv over leiligheten. Som 1/2 uføretrygdet søkte jeg på tilskuddslån i kommunen, for et vanlig banklån hadde jeg ikke klart. Men jeg holder nå på å betale for leiligheten. Jeg betaler to ganger i året. Jeg flyttet inn i 1975, og overtok i 1984.

Som hobby er jeg med i kor. Jeg er med i det kulturtilbudet som er tilrettelagt for psykisk utviklingshemmede, og ellers har jeg vært på en del restauranter og sunget med en del kjente orkestre.

Jeg vil til slutt få takke teatersjef Helle Ottesen og May Selmer for den interesse de har vist ved at jeg fikk den ære å fortelle om det å være psykisk utviklingshemmed.

Jeg ønsker skuespillerne og suffløren lykke til med NABOGUTTA.

Med vennlig hilsen

Bjørn Torgerhaug

REGIEN VAR VED...

Trond Birkedal gikk ut fra Statens Teaterhøgskole i 1984. I to år etter eksamen jobbet han freelance i Oslo, ved Oslo Nye Teater, i frie grupper og med radio-oppdrag for NRK.

Hans debut som sceneinstruktør ble en stor suksess. Det var ved Teatret Vårt, med «Jorden rundt på åtti dager». Molde-tiden bød ellers på store og utfordrende skuespilleroppgaver i «Natt i februar», «Midtsommernattsdrømmen», «Panikk i kulissene», «Et dukkehjem» og «Skjærebrenneren», for å nevne noen. Og det ble endel jobbing med forskjellige amatørteatergrupper i fylket.

Våren 1990 kom han til Trøndelag Teater. Som skuespiller har vi sett ham i «Romeo og Julie» og «Svart kaffe». Han er nå engasjert som fast instruktør ved teatret, og har satt iscene «Heksen Innmaria og Frankogfri», «Ingenting å være redd for», «Jeg og mine roller» - og nå altså «Nabogutta».

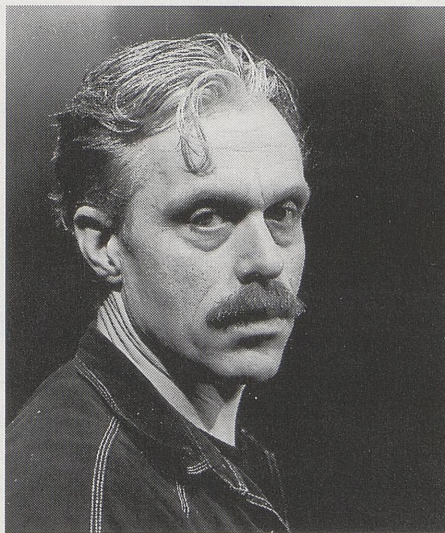
Trond Birkedal har dessuten vært en av ildsjelene i det populære «Suppeteatret», og har hatt regiansvaret for tre av Månedstryene. Til høsten skal han igang på Hovedscenen igjen, og på Teaterloftet med «Deilige dager» av Samuel Beckett.

SCENOGRAFIEN VAR VED...

Per Kristian Solbakken debuterte som scenograf på Trøndelag Teater med «Den gang nå» i 1982. Siden «den gang» er merittlisten blitt lang og variert, og han har lagt flere alen til sin vekst med stadig større utfordringer.

På Teaterloftet har han hatt ansvaret for bl.a. «Du kan da ikke bare gå», «Dager blir så lange», «Svanovit» og i høst «Kong Lear» - i caféen «Ola Uteligger», «Slu rev» og «Vi gaar i Hjorten».

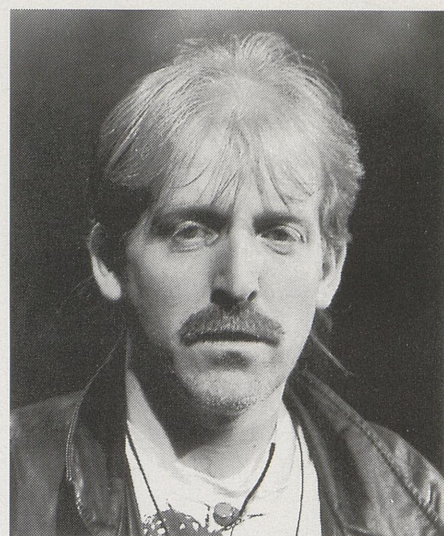
Hans første store Hovedsceneoppsetning var «Heksen Innmaria og Frankogfri», etterfulgt av

«En utstoppet hund», og kveldens forestilling «Nabogutta».

Per Kristian Solbakken er teatrets faste scenograf, men han har også hatt flerfoldige oppgaver for Studio Teater. Den siste var «Sangen om Rama», som ble laget i samarbeid med billedkunstneren He Marli etter en studietur til Sri Lanka.

Når han har lagt siste hånd på kveldens oppsetning, skal han igang med «Kjære Jelena», som får premiere på Teaterloftet i midten av mai.

LYSDESIGN VAR VED...

Morten Reinan, med over tredve produksjoner «på lyset» bak seg, er Trøndelag Teaters faste lysdesigner.

Lysdesigneren blir trukket inn i forberedelsene allerede på idéplanet når det gjelder scenebildets utforming. Og han følger produksjonene kontinuerlig fra prøve til premiere, fra start til mål.

I Norge finnes det ingen formell utdanning for lysdesignere. Morten Reinan har bygget opp sin kunnskap på erfaringer og idéer fra 16 år i faget, samt på kurs og seminarer både i inn- og utland.

Han debuterte som lyssetter med «Foreldrene» i 1976, og skal det nevnes andre oppsetninger, velger han «Onkel Vanja», «Sommer-nattsdrømmen», «Lulu», «Jug!», «An-Magritt» og «Heksen Innmaria og Frankogfri». I tillegg til arbeidet på teatret, har han jobbet med frie grupper, et år i NRK, Fjernsynet, og satte dessuten lyset under Pilegrims-spillet i Nidarosdomen sommeren 1991.

For tiden gjør han seg tanker om hvordan «Fru Inger» skal fremstå i det mest spennende og flatterende lys til våren.

Tom Griffin begynte sin karriere som skuespiller, og var i tretten år tilknyttet Trinity-teatret på Rhode Island. Hans teaterstykker innbefatter «Amateurs», «The taking away of little Willie», «Pasta», «Einstein and the polar Bear» og «The Boys next Door», NABOGUTTA, og har vært spilt på og off-Broadway og på en rekke teatre rundt om i Amerika. Hans forfatterskap er blitt berømt med flere høyhengende dramatikerpriiser og andre utmerkelser.

Kveldens forestilling fra 1988 er hans største publikumssuksess. Den har vært vist på over 200 teatre i USA, Canada, Australia og Europa. Rogaland Teater kunne tidligere i år notere seg en overstrømmende mottakelse av stykket, og nå skal det også settes opp i København.

Tom Griffin har i de siste årene vært opptatt av film, og er for tiden ansatt som produsent/manusforfatter ved Pathe/MGM.

